

CULTURA

DIRECTOR : JOSEP THARRATS

MAVRICE MAETERLINCK, T. CARRERAS I
ARTAV, LLORENÇ RIBER, F. MONSALVATJE
I FOSSAS, J. PÉREZ-JORBA, HUGVES LA-
PAIRE, EUGÈNE DEMOLDER, CELSO LAGAR.

ANY II. VOLVM I. NVMERO VI.

FEBRER, MCMXV.

GIRONA

SVMARI

ANY II. — FEBRER, MCMXV. — NVM. VI.

MAURICE MAETERLINCK	<i>L' Heroisme</i>
T. CARRERAS I ARTAU	<i>Lull y el idealismo catalán</i>
LLORENÇ RIBER	<i>L' èxtasi del lliri</i>
F. MONSALVATJE I FOSSAS.	<i>Els antics gremis de Girona</i>
J. PÉREZ-JORBA.	<i>Poesies</i>
HUGUES LAPAIRE	<i>Le soleil sur son champ</i>
EUGÈNE DEMOLDER	<i>Aiguaforts colorides</i>
CELSO LAGAR.	<i>El renacimiento del Arte después del cubismo</i>

Amb el present fascicle conclou el Primer Volum de CVLTVRA, havent-se'n enquadernat elegantment un reduït nombre d' exemplars que posem a la venda al preu de cinc pessetes cada un.

ADVERTIMENTS

CVLTVRA apareixerà dins la primera desena del més en quaderns d' unes quaranta planes, cada sis dels quals formaran un luxós volum, amb tot el text inèdit.

Se farà una nota crítica de les obres que se 'n rebin dos exemplars.

Se publicaran solament els originals que hagin sigut demanats pel director.

Dels articles, que han d' esser firmats, ne són responsables llurs autors.

PANDEMONIUM

Sempre que ving a Girona atrau la meva atenció una cosa: les vostres Voltes. Elles me donen tota la psicologia de la vella ciutat. No és pas paradoxal dir que elles han faïçonat l' ànima de la vostra gent, altrora heroica. Els grecs tenien els jardins ont dialogar; a Roma, els ciutadans omplenaven l' Agora ressonanta ont forjaven el dret i la

civilitat; a les grans ciutats modernes tenen els amples boulevards, i vosaltres teniu les Voltes: elles us serveixen d' Agora i de jardí acadèmic i de squar. Com pod dilatar-s'hi 'l vostre pensament; com poden aixamplar-s'hi les vostres esperances? Migrat horitzó, i dintre d' ell neixen, se desenrotllen i a voltes moren elegíacament els vostres amors. Tota la vostra vida ideal en elles l' haveu viscuda; i elles són també 'l teatre de les vostres accions polítiques, de les vostres gestes civils, oh hèroes d' altrora!

La primera vegada que vaig visitar la vostra ciutat, al veure aquesta fal·lera vostra per les Voltes, vaig pensar si la naturalesa que us envolta seria inclementa, si tots els paisatges gironins serien monòtons, si en và hi cercaveu altes montanyes, planes verdes, suavitats de color i de llum. Però quan veig que tot això ho teniu, que podeu contemplar potes de sol inefables, rius argentats i lents de curves armonioses, recons de dolça pau ont estimar o meditar, i els estels gravitant damunt les carenes, no puguí compendre la vostra deria per les Voltes, i no puguí perdonar-vos-la.

Sí, elles me donen la mesura de la vostra psicologia. És inútil pensar amb subtileteses espirituals i amb renovacions civils mentres les Voltes tinguin per vosaltres aquesta atracció invencible. Us estimareu més l' horrible esglesia del Sagrat Cor, ben moderna i ben il·lumina-da, que la Catedral magestuosa; en art no passareu de les comedies insubstancials dels germans Quintero; pendreu a l' esculptor Mallol per un domptador de feres iregatejareu un grapat miserable de dracmes per una pintura de Mela Mutermilch! — A. E.

Italia, la gloriosíssima Italia, intervé en el conflicte europeu per a combatre el barbarisme teutònic. La seva actitud a favor dels Aliats, accelerarà, indubtablement, el triomf de la civilització llatina. La noble nació italiana, en aquests moments suprems, ha tingut en l' altíssima figura de Gabriele d' Annunzio el seu poeta civil que és avui el més gran Poeta del món. El verb ardorós de l' august cantor dels *Laudi* ha encès d' un sagrat patriotisme el cor de tot el poble itàlic. Amb l' intervenció d' aquest, la posta d' Alemanya s' aproxima, i el fanfaronesc *Deutschland über alles* aviat serà traduït per «Alemanya per sota de tot».

Fa poc que surt a Barcelona una revista d' art anomenada *Vell i*

L' HEROISME

LES hores d'incertesa han passat, i sols les ànimes covardes podrien avui dubtar del triomf dels Aliats. Contra lo que esperaven les ànimes donades al despotisme o a l'esclavatge, la Força bruta és vençuda pel Dret august. L'obra de Joffre, del capdill català, es va acomplint serenament. Les virtuts de la França immortal tornen a florir com un miracle.

Els soldats del kaiser són empesos fòra del sòl de França; demà seran foragitats de Bèlgica. L'heroica nació tornarà a ésser sobirana de ses destinacions. Les cases destruïdes per la barbarie alemanya seran reconstruïdes. Els homes treballaran altre cop, fecondant les terres que 'ls barbres havien convertit en cementiris.

La pau, una pau vigilanta i forta regnarà novament en el poble per sempre més admirable que ha sabut fer a la dignitat humana el més gran dels sacrificis.

En les hores de prova Bèlgica ha tingut el Poeta que ha dit la seva protesta i ha cantat les seves esperances: Maurice Maeterlinck. Honorar-lo a ell, és honorar a Bèlgica; i per això, mentres esperem amb tota la nostra ànima la seva lliberació, el jorn gloriós en que el darrer soldat del darrer exèrcit germànic haurà traspassat per sempre més la frontera belga, ens fem un honor de traduir una de les pàgines més belles i més encoratjadores que l'heroisme del seu poble ha inspirat al Poeta.—C. R.

* * *

Una de les sorpreses consoladores d' aquesta guerra, és l' heroisme inesperat i, per dir-ho aixís, general que ella revela de sobte en tots els pobles que hi prenen part. De bona gana es creia que 'l valor, la resistència física i moral, l' abnegació, l' oblit de sí mateix, el renunciament a tot benestar, la facultat de sacrificar-se i d' afrontar la mort, no més eren patrimoni dels pobles més primitius, menys venturosos, menys intel·ligents, menys capaços de raonar, de donar-se compte del perill i de representar-se amb l' imaginació l' esgarrifós abim que separa aquesta vida d' aquella que no coneixem. Un era adhuc ben aprop de persuadir-se que les guerres s' extingirien algun jorn per manca de soldats, és a dir, per manca de homes prou orbs o prou desgraciats per arriscar, en profit d' una idea més o menys invisible com totes les idees, les soles realitats incontestables que quiscun posseeix aquí baix, o sia la seva salut, són benestar, l' integritat de són cos i sobretot la seva vida, que sobrepassa tot lo que existeix. Era tant més natural de cedir a la pendent d' aquesta reflexió que a mesura que l' existència devenia més dolça i els nervis més sensibles, els medis de destrucció de la guerra s' afirmaven més crudels, més implacables i més irresistibles. Semblava cada vegada més versemblable que cap home ja no suportaria més els horrors infernals d' un camp de batalla, i que, després de les primeres hecatombes, els exèrcits enemics, oficials i soldats, presos d' un pànic incoercible, evitarien, girant-se d' esquenes, en un espant natural i simultani, els flagells sobrehumans que sobrepassaven les previsions més monstruoses dels que 'ls havien desencadenat.

I veus-aquí que davant nostre gran astorament, és lo contrari que esclata. I constatem amb estupor que fins als nostres dies no teníem més que una idea força incompleta, força inexacta del valor de l' home. El consideravem com una virtut excepcional, i a mesura que remontem el curs de l' historia, tant més admirada perquè és

més rara. Recordeu, per exemple, els avantpassats de tots els nostres hèroes: els d' Homer. Mireu-los d' aprop. Ells, que són els primers professionals, els primers mestres del valor i que l' han ensenyat a tota l' antiguitat de la qual foren els models, en el fons no són pas molt valents. Tenen una saludable temença dels cops i de les ferides i una por ingenua i manifesta de la mort. Llurs grans combats, sobre tot declamatoris i decoratius, són molt poc sangnants: s' hi fa més fressa que mal i s' hi parla molt més que no s' hi bat. Les armes defensives, ço que és característic, són molt superiors a les ofensives, i la mort és un aveniment insòlit, imprevist, quasi inconvenient, que porta el desordre en les files i lo més sovint atura en sec el combat o determina un salvi-s-qui-pugui que sembla tot natural. En quant a les ferides, són comptades, descrites, cantades i deplorades com fenòmens considerables. Pel contrari, les fugides menys confessables, els pànics més vengonyosos són freqüents, i el vell poeta els conta sense censurar-los, com incidents ordinaris, imputables als déus i inevitables en tota guerra.

Aquest genre de valor és si fa no fa el de tota l' antiguitat. Però sense aturar-nos-hi, i deixant les batalles de l' edat mitja i de la Renaixença, on les batuces més encarniçades dels condottieri no deixaven ben sovint sobre el terreny més que mitja dotzena de víctimes, arribem desseguida a les grans guerres de l' Imperi. Aquí, el valor comença a semblar-se al nostre, però hi ha noresmenys notables diferencies. Avans que tot, es tracta únicament de professionals. No és pas tota la nació que es bat; és una del·legació, una selecció guerrera que 's va estendre, és cert, poc a poc, però que mai va alcançar, com avui, a tot el que, de divuit a cinquanta anys, és capaç de portar un arma. Després i principalment, tota guerra es resolía en dues o tres batalles, és a dir, en dos o tres moments culminants; esforços immensos, però de algunes hores, d' una jornada tot lo més, en els que 's polaritzava tota l' energia, tot l' heroisme acumulat durant

llargues setmanes o llargs mesos de preparació i d'espera. En acabat, victòria o desfeta, era finit, era la seguretat, la solució, el repòs, el retorn a la llar; no més calia afrontar el destí una sola vegada; i un sabia que en la més espantosa batussa tenia vint o trenta xaripes contra una d'escapar a la mort.

Ara, tot és canviat, i ni la mort mateixa no és semblant a lo que era. No fa gaire se la veia al davant, i es sabia d'on venia i qui us l'enviava. Tenia una forma terrible, però que restava humana. No s'ignoraven pas ses costums, sos llargs sòns, sos breus deixondiments, sos jorns dolents, les seves hores perilloses. Avui, a tots els seus horrors ella afegeix l'esglai intolerable del misteri. No té rostre, no té hàbituts, no té sòn, no té repòs. Està sempre en tensió, sempre a l'aguait, pertot present, dispersa, inagafable i densa, insinuanta i covarda, difusa, obsessionanta, innombrable, eixint de tots els punts de l'horitzó, emergint de la terra i tombant del cel, infadigable, inevitable, ocupant tot l'espai, ocupant tot el temps, durant dies, setmanes, mesos, sense un minut de interrupció, sense un segon de remissió. Es marxa, es dorm, es viu dins la seva xarxa fatal. Es sab que 'l més petit moviment vers la dreta o l'esquerra, la testa que s'inclina o s'aixeca, el bust que 's decanta o es redreça, atura i fixa son esguard i son llamp. No es tenia exemple d'una tal preponderança de les forces del no res. No se havia pas cregut fins ara que 'ls nervis de l'home poguessin resistir a una semblant prova. Els nervis de l'home més valent són temperats per afrontar la mort durant l'espai d'un obrir i tancar d'ulls, però no per a no viure més que en l'espera de la mort. L'heroisme era una cima aspra i aguda, que s'assolia un moment, però que 's deixava totseguit, car les cimes no són pas habitables. Avui és una plana sense límits, tan inhabitable com les cimes, però d'on no és pas permès descendir. Aixís, en el mateix moment que l'home semblava més agotat, més ablanit pel benestar i els vicis de la civilització, en el moment que era més venturós i semblava

necessàriament més egoista; que tenint menys de fe i cercant vanament un nou ideal, semblava menys capaç de sacrificar-se a una idea qualsevulga, és posat brusquement en presència d' un perill sense precedent, davant el qual és gaire bé cert que no s' haurien sostingut i ni haurien pensat en sostenir-se els pobles més heròics de la història, mentres que ell ni tant sols pensa que sigui possible no sostenir-se. I no digueu pas que no és podria escullir, que el perill i la lluita eren inevitables, que era precis defençar-se o morir escanyat, i que, en aquests casos, no hi ha pas covards. Això no és cert: l' home podria, ha pogut sempre, pod encara escullir. No es tracta pas de la seva vida, sinó de l' idea que ell es fa de l' honor, de la felicitat, dels devers de la seva vida. Per salvar-la, no més tenia que cedir a l' enemic; l' invasor no l' hauria pas exterminat. No s' extermina pas un gran poble; adhuc és impossible esclavitzar-lo seriament i fer-lo molt temps desgraciat. No més havia de témer la vergonya. Ni tant sols ha vist aparèixer en l' horitzó de les seves més instintives temences l' infame temptació; ni pensa que ella pugui existir; i siguin quins siguin els sacrificis que l' esperen, no l' entreveurà mai. Aixís no es tracta pas d' un heroisme que no seria més que una agravació del desesper, l' heroisme de l' animal acorralat que lluita cegament per a retardar d' un segon la vinguda de la mort. No; és ben bé l' heroisme lliurement assumit, volgut, aclamat, unànim; l' heroisme per una idea i per un sentiment, és a dir, l' heroisme baix sa forma més pura, més neta, més verge; el sacrifici sense mescla i sense segona intenció a lo que es mira com el dever envers la humanitat i l' avenir. Si la vida i l' absència de perill fossin més precioses que l' idea d' honor, de patria, de fidelitat a les tradicions i a la raça, hi havia, repeteixo, hi ha encara medi d' escullir, i mai pot -ser, en cap guerra, no fou més fàcil l' elecció, car mai els homes no sentiren i no foren, de fet, més lliures d' escullir.

Però aquesta elecció, que, com acabo de dir, ni tant sols ha gosat mostrar son ombra baixa en els més baixos

horitzons de les menys nobles consciències, esteu segurs que en altres temps que creiem millors i més virtuoses que 'l nostre, no hauria pas sigut ovirada, no se n' hauria pas parlat? Trovareu un poble, adhuc entre 'ls més grans, que, després de sis mesos d' una guerra comparada amb la qual totes les altres semblen jocs d' infants, de una guerra que menaça i consumeix tota la seva vida i tot lo que ell posseeix; trovareu, us dic, en l' historia, no pas un exemple—que no n' hi ha—sinó alguna analogia que us permeti suposar que aquest poble no s' hauria pas sotmès, no hauria pas, al menys, anc que no fos que un instant, abaixat l' esguard vers una pau sense gloria?

I no obstant, semblaven força més forts que nosaltres, tots els que ens han precedit. Eren rudes, austers, més aprop de la natura, pobres i sovint desgraciats. Tenien idees més senzilles i més rígides; tenien l' habitut dels sofriments físics, de les fadigues i de la mort. Però jo no crec pas que ningú gosés sostenir que ells haurien fet lo que fan els nostres soldats, que haurien sofert lo que es sofreix al nostre entorn. No tenim el dret de concloure de això que la civilització, al contrari de lo que es temia, lluny d' enervar, de degradar, d' afeblir, de disminuir, de abaixar l' home, l' eleva, el purifica, l' aferma, l' ennobleix, el fa capaç de sacrificis, de generositat, d' actes de valor que no coneixia? Es que la civilització, adhuc quan sembla corrompre, aporta intel·ligencia, i que l' intel·ligencia, en els dies de prova, és fortitut, noblesa i heroisme en potencia. Veus-aquí, com deia al començar, la revel·lació inesperada i consoladora d' aquesta espantosa guerra; podem comptar definitivament amb l' home, tenir en ell plena confiança i deixar de témer que, a l' allunyar-se de la brutalitat primitiva, perdi ses virtuts virils. Quant més avença en la conquesta de la natura, més sembla estimar els béns materials, i més, no obstant, sense saber-ho, en lo més profon, en lo millor d' ell mateix, devé capaç de deslligar-se de sí, d' immolar-se per a la salvació de tots, i més bé comprèn que ell no és res si es compara amb la vida eternal de sos morts i de sos infants. Era

una prova tant grave, que avans d' aquesta guerra no se hauria pas gosat plantar-li cara. L' avenir de l' humanitat se hi trobava compromès; i la magnífica resposta que ens vé de per tot ens tranquil·litza plenament sobre 'l resultat de altres lluites més formidables que sens dubte ens esperen quan ja no es tractarà de combatre als nostres semblants, sinó d' afrontar les forces més crudels i més poderoses dels grans enemics misteriosos que la naturalesa té en reserva contra nosaltres. Si és veritat, com jo crec, que l' humanitat val lo que val la suma d' heroisme virtual que ella oculta, pod afirmar-se que jamai fou més forta ni millor i que assoleix en aquest moment un de sos punts culminants des d'on pod afrontar-ho tot, esperar-ho tot. I és d' això que, per damunt de les nostres tristeses, tenim el dret de felicitar-nos i d' alegrar-nos.

MAURICE MAETERLINCK.

LULL Y EL IDEALISMO CATALÁN (1)

QUÉ significa Lull ante la psicología del pueblo catalán? Es el representante vivo de la raza? Es algo grande pero extraño a ella, verdadera superfetación espiritual, siquiera sea del mayor interés?

Este problema está íntimamente relacionado, como que es su equivalente, con este otro planteado en la conferencia anterior: La filosofía de Lull es la filosofía «nacional» de Cataluña? Es, por el contrario, una «excepción gloriosa» dentro del pensamiento catalán? O significa acaso—adoptando una tercera posición más justa y precisa—un elemento propio, *sui generis*, pero del mayor valor dentro del complejo organismo de nuestra tradición intelectual? Como se comprende, el razonamiento ha de ser el mismo y la solución también la misma.

Ya sé que hay un concepto usual, no siempre contrastado, de que la psicología del catalán es la de un hombre utilitario que vive pegado a la realidad de las cosas cotidianas, especie de *bon vivant*, de un hombre muy seguro y que camina paso a paso a fin de no caerse; una psicología, en una palabra, de gente de medio vuelo, con tendencias al prosaísmo y la mediocridad. Pero acaso la sola presencia de un Lull, encarnación del desinterés y la ab-

(1) Fragment, segons les notes taquigràfiques, del «Curs Ramon Lull» explicat en la Facultat de Filosofia i Lletres de l' Universitat de Barcelona.

negación, padre de extraordinarios y amorosos proyectos, no constituye el alegato viviente, más formidable en favor de la espiritualidad de nuestro pueblo? Cómo! Es posible que un pueblo que merezca propiamente la denominación de tal, renuncie a la capacidad de formarse y perseguir un ideal? No, del mismo modo que es aspiración, más o menos fuerte pero constante, de toda filosofía la tendencia hacia lo absoluto y lo externo.

La catalanidad de Lull no hay que estudiarla, a mi juicio, por las que yo llamaría vías fáciles y secundarias. Tipo viviente de tenacidad catalana es ciertamente el Doctor Iluminado, «almogavar del pensamiento catalán» como le ha calificado Menéndez y Pelayo con robusta frase. Notoria es también su fidelidad a los monarcas catalanes, y timbre inmarcesible de gloria es el cultivo asiduo que el Polígrafo de Mallorca hizo del idioma catalán puesto al servicio de las más nobles empresas científicas y humanitarias. Con todo, yo creo que hay que presentar el problema en otros términos más elevados, más difíciles si se quiere, pero más francos y definitivos.

El problema, según los nuevos términos, podría enunciarse así: Lull es un capítulo de examen de la aptitud de nuestro pueblo para las más altas empresas del espíritu; es una invitación, un estimulante para el estudio del idealismo catalán. Porque pensar que un pueblo puede renunciar al idealismo, vale tanto como suponer que un pueblo puede vivir desprovisto de una de sus potencias esenciales. Todavía es preciso señalar los máximos horizontes del problema, y preguntarnos formalmente: dentro del engranaje espiritual de los pueblos hispanos, el idealismo de Lull y en general el idealismo catalán ¿qué caracteres propios y qué notas diferenciales ofrece?

T. CARRERAS Y ARTAU.

L' ÈXTASI DEL LLIRI

Vora del rec d' un torrentol
d' on el fil clar com que sospiri,
ben blanc, ben alt, ben dret, ben sol
he vist avui florir un lliri.

De dins l' horror d' un esbarzê,
damunt un bell tany de dretura,
viva i subtil la flor tregué,
sense un esquins, sa vesta pura.

Oh gentil vas alabastrí
ple del perfum de Magdalena,
a ton entorn i sense fi
irradiant joia serena!

Per què ets candent, estel d' argent
de sis raigs blancs, vessants d' aroma?
Per qui has florit solemnement
en el desert d' aquesta coma?

Damunt l' oreig feixuc d' olô
la veu d' aram d' una campana
al puig immens i a l' arbriçó
deia süau i llunyedana:

«El temps gentil ès ja vingut!
Amunt els cors! S' obre l' Empiri!
*S' estremirà la solitud
i florirà tal com un lliri.»*

Era el bell jorn d' Ascensió
qui terra i cel de festa omplía:
una gentil dispersió
de núvols blancs el cel tenia

com un estol de naus fidel
qui espera un rei: solcat d' esteles
estava el cel; semblava el cel
un pèlag blau, tot blanc de veles.

I va passar un vent diví
qui commogué la flota estesa:
i' estol prengué son bell camí
misteriós, la vela tesa.

Era mig-jorn: immens, un vol
de salms fugint del vell psaltiri
volava amunt: ben blanc, ben sol
i ben humil pregava el lliri!...

LLORENÇ RIBER.

Mallorca, abril, temps de primavera gentil, de MCMXXII.

ELS ANTICS GREMIS DE GIRONA

No és pensament del nostre sigle l' associació de les classes obreres per a un benestar moral i material, car en l' Edat Mitja eren ja nombroses les associacions sots el nom de gremis o confraríes, quals corporacions obreres, a més de mirar pel benestar material de llurs associats, no oblidaven per això la part moral o religiosa que és necessaria tinguin aquesta mena de associacions, i eren també, per lo tant, associacions eminentment catòliques. El gremi o confraria, posat baix el patrocini d' algun sant, era la comunitat lliure dels ciutadans dedicats a les arts i oficis.

L' organització del gremi d' ollers, gerrers i rajolers d' aquesta ciutat no diferia de llurs similars, i estava sots l' advocació de Sant Hipòlit i Sant Sebastià, instituïda més tard en el monestir del Carme d' aquesta població i celebrava llurs reunions *in Capella Sancti Michaelis sita et constructa intus domus Concilii presentis Civitatis Gerundæ*. L' aprenentatge dels inscrits en la Confraria començava per la prestació del jurament i obtenció del títol, tardant aquell més o menys anys, segons els diversos graus d' aptitud, i termenava per un examen formal, verificat davant la Junta en ple del gremi i enfront el notari. Heu's aquí una de les actes d' examen: «Als xxvii »de Janer MDCXII y convocada y congregada la Confraria de Sant Sebastià i Sant Hipòlit dels ollers, scudallers »y raiolers de Gerona en la casa de na Manzana viuda en

»la qual son presents Francesch Fuster paborde maior y
 »Llorens Balla paborde menor. Joan Fuster, Joan Codi-
 »na, tots ollers y Esteva Renovas andador tots confreres
 »de dita confraria han examinat y admès en confreres a
 »Joan Pere Camps per lo dit offici de oller lo qual han
 »trobat habil per haver fet una gerra y una conca, un ci-
 »trell de pastor y una olla, axique puga gaudir y gaudes-
 »ca de tots los privilegis de dita confraria y que hage de
 »servar tots los mals y carrechs de aquella y que hage de
 »fer de andador afins ni hage lo nou. Per lo qual examen
 »promet pagar deu lliuras barcelonesas y una atxa de ce-
 »ra blanca de pes quatre lliures y paga ço es la atxa en
 »presentia del notari y las deu lliuras ferma debitori.—
 »Onofre Angelet notarius publicus Gerundæ.»

També s'elaborava en Quart la ceràmica negra, doncs trobem l'examen de «Feliu Bosch natural del lloch de Quart per lo offici de oller de obra negra».

Per a no fadigar amb cites, solament esmentarem que per a l'examen de l'ofici de gerrer tenien que construir de present «una olla, un citrell de Cap de pastor, una gerra de mitja bota y una conca gran», i per al de rajoler «dos teulas comunas, tres rajols motllats de palm y mitx a tot quadro, dos rajols motllats de cairons de palm, tres motllats de rajols prims de palm y mitx.»

Una volta verificat aquest examen se 'ls hi concedia el títol d'oficials; però 'ls qui pretenien l'honor de la *mestria*, devien presentar a la Corporació la prova, severament apreciada, d'una conducta irreprotxable, i eren admesos a l'obra mestra, que era un dels treballs executats segons les regles i perfecció de l'ofici. L'operari no podia treballar en l'*obra mestra* sinó a la vista dels examinadors, en un departament tancat, lluny de tota assistència estranya. El treball era desseguida mostrat a la apreciació dels mestres, i quan havia obtingut els sufragis d'aquests, llur autor donava jurament de mantenir i guardar els privilegis, pagava 'ls drets establerts i quedava admès en llur categoria. Al mateix temps formaven aquests gremis o confraries una societat d'assisten-

cia mutua, doncs tots els inscrits en el Gremi d' Ollers, segons llurs ordinacions o estatuts que he pogut examinar, veníen obligats a assistir als obrers malalts, amparar a les viudes i fills de llurs membres, autoritzant-los per a tenir establiment obert de l' ofici que exercia 'l difunt marit, fins que 'l fill estigués en aptitud d' esser examinat i d' ingressar en el gremi, o alguna de les filles s' emmaridés amb un oficial pertanyent al mateix. Ademés de tenir que concórrer als divins oficis per les festivitats de llurs patrons Sant Hipòlit i Sant Sebastià, per a que 'ls lliurés «del mal contagiós pestilencia! de que esta Ciutat y Principat ha estat tan temps oprimit», teníen que acompanyar el Viàtic quan administraven els Sants Sacraments a algun dels germans que formava part de la mateixa, i en cas de defunció devíen acompanyar, portar i donar cristiana sepultura a son cadavre en la tomba gremial, en la qual s' hi trobava esculpit, moltes vegades, com en el sepulcre del magnat, l' emblema de la noblesa del treball.

Beneídes institucions, basades en el treball i la caritat, que tant han enaltit a Catalunya i que han anat desapareixent a l' influència d' institucions modernes que, trist és confessar-ho, no s' han inspirat en l' abnegació i sacrifici d' aquelles, dignes de tot el nostre encariment!

F. MONSALVATJE I FOSSAS.

POESÍES

OH BRANQUES...

Tot i vestides de llum,
oh branques, al parc feu ombra.
Tantes sou que sou sens nombre
com les ones en el flum.

Us colpeix l' estremiment
de joia de l' aucellada,
que mig s' ès abandonada
en vostre breçolament,

com llagut pel mar endut,
com la bolva que al cel puja,
com la gota de la pluja
que arriba a l' extremitut;

i quan l' hivern brodarà
les seves blondes nevades,
l' hora d' ara, il·lusionades,
qué d' enyor us donarà,

oh branques, que amorosiu
la mirada que us ovira
de qui 'l cor ès una lira
davant vostre verd joliu!

LEDA

(ENFRONT DEL QUADRE DE POUSSIN)

Ja Leda surt del riu que sa nuor consira
 als raigs del sol festós que dauren el fullatge.
 Ja Leda és pur encís i el satiró la mira,
 fent volts i giravolts per l' amagat boscatge.

De la blavor del lluny ve com un cant de lira,
 que Leda escolta com si fos el nuviatge
 d' un purpurí desig de verge que sospira
 pel joguinós plaer que amor té per guiatge.

Un cigne immaculat, per la propera riba,
 pres de temor i anhel, als peus de Leda arriba
 que és somnïosa encar sentint-se tota pura;

però 'l cos d' ella trem així que 'l nevat cigne
 l' envolta amb son plomall i que l' amant maligne
 son fàl·lic bec roent en sos llavis atura.

TON COS DE ROSA...

Ton cos de rosa és com encesa rosa
 que de la rosa serva la sentô.
 L' aurora un bes tot amorós hi posa,
 entrant furtivament pel finestró

de ta cambra bonica de donzella,
 ont dolces puntes ornen els coixins,
 per heure 'l somni que és en ta parpella,
 per veure del teu sí els dos colomins.

J. PÉREZ-JORBA.

LE SOLEIL SUR SON CHAMP

LE soleil, avant de disparaître derrière la colline, brillait d'un éclat sanglant comme l'œil monstrueux d'un cyclope. Le ciel était pur et, sur l'aubépine fleurie qui mettait une dentelle blanche à la nappe verte des blés montants, une chanson d'oiseau finissait...

—Le beau temps est près! murmura Louis Darnaud qui, sa journée achevée, rentrait à Saint-Jean-le-Fromental, dont on apercevait les chaumières, serrées au pied du vieux clocher comme des moutons autour d'un berger.

Et il songea avec ennui qu'il devait encore six journées à maître Décluziaux, le fermier des Renardières, avant de pouvoir donner les premières façons à son champ. Son champ! Il en parlait avec orgueil, il le travaillait avec amour. Sa femme lui avait laissé ce petit héritage en mourant. C'était son gagne-pain et celui de ses enfants, Jeanne et Marie, deux drôlines, dont l'aînée avait douze ans.

À l'époque des «gros ouvrages», il acceptait cependant d'aller faire quelques journées chez les cultivateurs, ce qui permettait, comme on dit, de mettre, de temps en temps, un peu de beurre dans la soupe.

Mais cela lui saignait le cœur, chaque matin, depuis le printemps, lorsqu'il ouvrait sa fenêtre, de voir, par delà les enclos, tous les champs retournés, sarclés, semencés, quand le sien était encore envahi par les ronces et les mauvaises herbes...

Comme il approchait du village, il aperçut un attrouplement devant la porte du maréchal. Il se sentit tout-à-coup des jambes de laine.

Un tremblement l'agita. Des craintes l'assaillirent. Sûr! Il s'était passé quelque chose! Jeanne, sa petite ménagère de douze ans veillait bien de son mieux sur la cadette pendant son absence; mais avec de jeunes enfants, sait-on jamais!... Un accident est si vite arrivé... Il se hâta et, le cœur battant, il arriva devant un groupe qui paraissait fort animé.

—Qu' est-ce qu' il y a? demanda-t-il.

—C' est la Lisette, répondit une commère, la petite à c' te pauvre malheureuse que l' on vient de conduire au cimetière. Elle ne sait plus où aller, bonnes gens! La v' la sans feu ni lieu, a c' t' heure! Et dame! C' est pas nous autres qui pouvons la prendre!

Chacune se récusait; chacune avait ses charges à la maison: une bouche inutile, un vieillard, un malade, des «traîniaux», plusieurs enfants... quelques unes, craignant sans doute les reproches de leur conscience, s' éclipsaient sournoisement.

—Comme ça, fit Louis Darnaud, on va la laisser coucher dans la rue?

Personne ne souffla mot. Lisette, semblait se douter qu' en cette minute pénible, son sort se décidait. Elle promenait ses grands yeux noirs de l' une à l' autre commère, la tête penchée sur son épaule, et, si triste, si menue, si tassée, que l' on eût dit un pauvre oiseau tombé du nid.

C' était une jolie bambine de quatre ans, blonde, frisée, la bouche du rose à peine rosé des fleurs de pêcher, mais avec ce teint parcheminé des enfants qui ont beaucoup souffert. Le journalier se baissa pour se faire pas plus grand qu' elle, et, doucement, lui dit:

—Ça te plairait, Lisette, de devenir la petite sœur de la Jeanne et de la Marie?

L' enfant leva son mince visage éclairé d' une joie soudaine.

—Oh! oui! fit elle.

Les commères joignirent les mains, criant miséricorde.

—Vous, Louis Darnaud? Tant de mal que vous avez déjà pour arriver avec vos deux «chétives»! Vous ne voudriez tout de même pas vous embarrasser de ça?

—Et pourquoi pas? s'écria le journalier impatienté. Puisque personne ne veut s'en charger! On a pitié d'un chien, on peut bien être charitable pour une petite créature du bon Dieu! Allons! viens, ma Lisette! Mon champ en nourrit deux, il en nourrira bien trois! Et ton bec à toi, n'est pas si gros que l'on ne puisse le remplir! Plus tard, quand tu pourras, comme les moineaux, chercher ta pâtée toute seule, on verra!...

Et sous l'œil compatissant des commères, Louis Darnaud prit la petite main fragile de Lisette dans ses doigts rudes de travailleur et l'emmena vers sa chaumière qui filait dans le soir, sa quenouille de fumée bleue.

* * *

Enfin Louis Darnaud allait pouvoir cultiver son champ. Il avait fini aux Renardières. Mais, le soir, en mangeant la soupe avec les petites, il fut pris d'un grand frisson. Dans la nuit, il eut la fièvre, si fort, qu'il dut appeler Jeanne. Lorsqu'elle le vit haleter, suffoquer, elle courut prévenir Claude Durieux, leur voisin.

Le lendemain, le mal ayant empiré, la mère Flin, une vieille «remijeuse» lui prépara une tisane d'orties, prononça des «paroles» et lui traça des signes sur le front et la plante des pies. Rien n'y fit. On alla quérir un médecin qui découvrit les symptômes de la fièvre typhoïde.

Vingt fois on crut le journalier trépassé. Lorsqu'on entendait les «jointes» au village, on disait: «C'est Louis Darnaud que l'on sonne!»

Dans son délire, le même mot revenait, obsédant, monotone, sur ses lèvres blêmes: «Champ!... Mon champ!» Il resta six semaines entre la vie et la mort. Puis, un après-midi, la mauvaise fièvre tomba...

Ses regards erraient par la chambre, étonnés comme après un long voyage. Il retrouvait les choses familières au milieu desquelles il avait vécu. Tout était en place, net et reluisant. Jeanne, un grand tablier bleu devant elle, astiquait l'armoire; la cadette suivait du doigt sur son abécédaire, et, sagement assise tout près du lit, fraîche, proprette, frisée comme un petit mouton, Lisette berçait une poupée en chiffons.

Il les appela. Aussitôt, les grands yeux noirs, les jolis yeux bleus se levèrent et lui sourirent...

La convalescence fut très longue. Louis Darnaud songeait maintenant avec tristesse à tout ce qu'il aurait à payer: le médecin, les médicaments... Et son champ, resté inculte, ne rapporterait rien de l'année! Alors... Il faudrait donc le vendre? A cette pensée, un profond découragement l'envahit. Mais, entendant chuchoter des petites voix autour de lui, il pensa qu'il devait vivre!

Un matin, aidé de Claude, il se leva. Dès qu'il fut debout sur ses jambes vacillantes, il s'approcha de la fenêtre. Elle était grande ouverte. Le soleil de juillet dorait les enclos. Des abeilles, des mouches de feu bombillaient dans l'air bleu. Une brise légère balançait les feuilles des pommiers... Mais son regard allait plus loin, là bas, vers les champs. Il cherchait une terre inculte, abandonnée, couverte de ronces et de chiendent...

Il ne découvrait rien!

—Eh bien? demanda Claude. Quoi que tu cherches donc comme ça?

De sa main tremblante et diaphane, Louis Darnaud désignait, noyés dans la lumière éclatante, les luzernes, les maïs, les blés, les avoines, toute la bonne terre de Saint-Jean-le-Fromental étalant devant eux sa fécondité.

—V' la le champ à Colas, dit-il. Oui, je le reconnais sur la gauche, après celui de Germain! Mais, l'autre, à côté...

Claude sourit.

—Tu ne le reconnais pas?

—Non!

—Eh bien! mais, c' est ton champ!

—Mon... mon champ? bégaya Louis Darnaud, la lèvre frémissante. Ce beau champ de légumes, ces blés d' or, là-bas, c' est... à moi? Je me rappelle pourtant que je suis tombé malade, sans avoir seulement pu lui donner la première façon!

Puis se tournant vers Claude, qui conservait son placide sourire:

—Ah! je... je comprends! fit-il, lui saisissant les mains. C' est toi, Claude!...

«C' est vous autres, mes amis! s' écria-t-il en voyant entrer les voisins, tous ces braves gens qui, chaque jour venaient s' enquérir de sa santé.

Et, la gorge serrée par l' émotion, il balbutia:

—Merci!

—Bah! fit Claude. On n' a rien fait de trop. C' était juste.

Alors on s' est dit, nous autres, dans le village, que, comme tu avais pris soin de la petite, on pouvait bien avoir soin de ton champ!

Et tandis que tous regardaient là-bas le champ baigné de soleil, le champ qui, grâce à eux, regorgeait des prémices de l' été, ils se sentirent effleurés par quelque chose d' infiniment doux comme la caresse d' une aile: le grand souffle de la Fraternité venait de passer!

HUGUES LAPAIRE.

Hugues Lapaire és un jove prosista que s' ha donat a conèixer amb el grupu literari d' Alexandre Mercereau, Jacques Clauzel, Ernest Gaubert, Gautron de Condray, Legrand-Chabrier, Jacques Nayral, A. R. Schneeberger i altres. Valentine de Saint-Point ne feu, a la revista *Monjoie*, els millors elogis. La claretat, la agudesia, el moviment i la senzillesa són les característiques de la seva prosa.

AIGUAFORTS COLORIDES

INTERIOR DE POBLE

EN els carrerons, les tortugades negres se saluden sota les estrelles. A la rectoria, propera a l'iglesia submergida en la nit, han acabat de dir el rosari i sento el fressejar d'un manat de claus i com tanquen les portes forrellades.

I nosaltres, encara caminem pels carrers sense fanals, ben agafats de les mans. El silenci és tan gran, que sento cantar els perols bullents en les llars enceses. Més, gracies an aquest càntic, quan tanco els ulls i poso el front cim dels teus cabells olorosos d'estiu, la vila desapareix i jo soc a ple camp, sota el cel serè, voltat de blats i roselles.

MUSICA LABORUM DULCE LEVAMEN

Els trofeus pintats per Kornelius Brizee en la petita orga de la vella iglesia d'Amsterdam, me tenen tot encantat. Si els àngels de Lluc de Leyden prenguessin aquests instruments per tocar en les cerimonies del temple, jo devindria devot, m'aimia, com ho soc dels teus hermosos ulls. Igual que un estel llençat a les rufegades dels vents d'octubre, jo deixaria pujar la meva ànima cap al cel a mercè del dolcíssim buf de les flautes, dels

clarinets, dels oboes, al so dels violins, dels violoncels i de les cítares. Mes el miracle és impossible.

A fi de calmar la meva sed d'armonia, vesteix-te amb satins grocs brodats d'armini, amb sedes color saumó i perles, com les madones de Terburg... Obro en el teu petit facistol l' *Amor d' Aminthos i d' Amarilis*, representat en l' Opera Holandesa en els temps llunyans dels mirinyacs i les belles capsas de polçar tabac.

Agafa el llaud, aimia, i canta.

ELS TRES POTS

Oh els tres Pots, amics meus, sou els tres Reis! Al voltant dels vostres ventres inflats hi teniu bells florons i adargues, les vostres gorges són altívoles i gonflades, el vostre orgull és digne dels antics guerrers!... Us manca solament una corona.

Més Tianeta us portarà al celler enronrats amb els seus braços nuus i retornareu nimbats d'una escuma superba i blanca que cantarà com els aucells en el més de maig.

MEDITERRANIA

Cim les roques de la platja, pins aromosos, llentriscles, joncs de Provença i una divina olor de nards i violetes. Més enllà, feixes escalonades, valls de tarongers, vergers florits de roses talment com una foguerada de joies precioses. Tanquen l'horitzó els arrodonits cimalls dels turons plantats d'oliverars.

Al llarg de la costa, els penyals semblen pintats amb la sang de naufragis d'or... Passa una gavina i la plana líquida devé festa primaveral. L'escuma floreix perfumada.

I l'ona canta.

NOCTURN

Quan he arribat al bell cim del turó, una plana immensa s'ha extès davant meu, immersa en denses tenebres. Solament s'oviraven els reflexes d'acer de les riberes.

Mes, poc a poc, he vist aclarir-se els petits poblats de la rodalia, i les seves iglesies i castells vestir-se d'or. S'hauria dit que tots els tresors sortien a flor de terra com messes fosforescentes. Una vacil·lanta lluiçor fa endavinar el mar allà a l'horitzó. El bell panorama m'ha semblat a la vegada màgic com el so del corn d'Oberon i dolç com una nadalía. I m'he abandonat al seu encant, no tan sols posseït per la bellesa fantàstica, sinó també perquè m'ha recordat haver vist paisatges parells en els teus ulls, estimada.

No hi havia esguardat, per ventura, torres d'or, lluminaries estranyes i la nit profunda?

EUGÈNE DEMOLDER.

(Traducció de X. M.)

EL RENACIMIENTO DEL ARTE DESPUÉS DEL CUBISMO

A XENIUS

EL renacimiento de la pintura moderna es la continuación del arte del Greco en su manifestación plánica del volumen y la profundidad.

Su gran precursor es Paul Cézanne, aunque los nuevos pintores hayan pasado un cierto tiempo sin comprenderlo.

El impresionismo francés despistó en nuestra época el arte constructivo iniciado por Cézanne.

El impresionismo, sin ser un arte completo, es en pintura una manifestación apreciable por su emoción y por su valor espontáneo.

Cézanne demostró que toda la grandiosidad de una montaña puede existir en una naturaleza muerta; de un objeto, por su valor arquitectónico y estructural.

El volumen que existe entre un objeto que figura en primer término y el último—esa serie de volúmenes que llamo yo interiores—, es la compenetración del ambiente y el aire dentro de una superficie plana.

El sentimiento es una condición indispensable en Pintura, así como en las demás Bellas Artes, pero este sentimiento desaparece en seguida que el «maestro refinado» comunica su *façon de voir dans l'esprit d'un homme innocent*.

Esto para mí, y para el arte bello, es el peligro más grande de las escuelas de Bellas Artes, en las que el profesor inculca lo que él ve; no lo que el discípulo siente.

A pintar nadie enseña; a hacer cuadros, sí. Es por eso que Picasso ha derribado con el cubismo el arte decadente que hace medio siglo invadió el mundo, y es por eso también, amigo Xenius, que nosotros somos en nuestro tiempo los iniciadores de un arte primitivo.

CELSO LAGAR.

Gerona, IV de abril de MCMXXV.

SUMARI

	<u>Pàgines</u>
GABRIEL ALOMAR. <i>Lletra capitular</i>	5
D. MARTÍ I JULIÀ. <i>De Política i d' Estètica</i>	7
JOSEP THARRATS. <i>Gemmes votives</i>	14
CARLES RAHOLA. <i>Escolis</i>	18
MIQUEL DE PALOL. <i>Per l' or dels camps</i>	21
AUGUST RODIN. <i>La dança auverniana</i>	25
M. MORERA I GALICIA. <i>Sonets londinencs</i>	28
XAVIER MONSALVATJE. <i>Cançons a Emmo</i>	30
JOAN MARAGALL. <i>Al llibre en blanc de...</i>	33
PRUDENCI BERTRANA. <i>Els crims de Mars</i>	35
JOAN LLIMONA. <i>L' Art i la Dòna</i>	38
SANTIAGO RUSIÑOL. <i>L' envelat de baix</i>	43
GIOSUÉ CARDUCCI. <i>A la reina d' Italia</i>	50
M. FOLGUERA I DURAN. <i>Per l'Ensenyança Catalana</i>	53
WANDA LANDOWSKA. <i>La Música orquestral</i>	57
JOAN ALCOVER. <i>Sed</i>	65
VÍCTOR CATALÀ. <i>Substitució</i>	68
GABRIEL D' ANNUNZIO. <i>Els funerals de Ricard</i>	
<i>Wagner</i>	80
LLUÍS G. CASTELLÀ. <i>Irradiació del català</i>	84
LAUREÀ DALMAU. <i>Clorinda</i>	90
ALEXANDRE PLANA. <i>Sonets</i>	93
JULES RENARD. <i>La neu</i>	95
RUBÉN DARÍO. <i>A la esposa del poeta Argüello</i>	97

	<u>Pàgines</u>
SALVADOR ALBERT. <i>Amiel</i>	99
P. PRAT GABALLÍ. <i>Cançons</i>	107
ERNEST RENAN. <i>Alemanya jutjada per E. Renan</i> .	111
GIUSEPPE RAVEGNANI. <i>L' Aurora</i>	118
FREDERIC RAHOLA. <i>Viatges</i>	120
JOAN B. COROMINA. <i>L' Iu Pasqual i les seves pintures</i>	122
LLUÍS DE GÓNGORA. <i>Sonet XL</i>	125
ANGEL ZÁRRAGA. <i>Sobre art pictòric</i>	126
DIEGO RUIZ. <i>El entusiasmo en Italia</i>	129
CHARLES DUMAS. <i>Nuages</i>	131
ALFONS MASERAS. <i>Passant per Dakar</i>	135
RAMON VINYES. <i>Poesies</i>	138
JOAN SACS. <i>Emili Boutroux</i>	145
ALBERT SAMAIN. <i>De «Le Chariot d' or»</i>	149
FERNAND GREGH. <i>La finestra oberta</i>	153
MAURICE MAETERLINCK. <i>L' Heroisme</i>	157
T. CARRERAS I ARTAU. <i>Lull y el idealismo catalán</i> . .	164
LLORENÇ RIBER. <i>L' èxtasi del lliri</i>	166
F. MONSALVATJE I FOSSAS. <i>Els antics gremis de Girona</i>	168
J. PÉREZ-JORBA. <i>Poesies</i>	171
HUGUES LAPAIRE. <i>Le soleil sur son champ</i>	173
EUGÉNE DEMOLDER. <i>Aiguaforts colorides</i>	178
CELSO LAGAR. <i>El renacimiento del Arte después del cubismo</i>	181

n.º VI
RIS
Art. 22

ÍNDEX ONOMÁSTIC

A

Gabriel Alomar, 6, 16.—Areti, 22.—Santiago Almeda, 27.—G. d' Anunzio 15, 83.—D' Alembert, 61, 115.—Joan Alcover, 67.—Argüello, 97.—Enric Frederic Amiel, 99, 100, 102, 103.—Matthew Arnold, 100.—Salvador Albert, 106.—August, 116.—Arila, 120.—Alain-Fournier, 133.—Onofre Angelet, 169.

B

Bismarck, 18.—Marcel Barrière, 19.—Bossuet, 20.—Beethoven, 35.—Prudenci Bertrana, 37.—J. S. Bach, 57, 58, 59, 60, 62.—Buxtehude, 58.—Bruhn, 58.—Bochetdem, 58.—Byrd, 59.—Paul Bourget, 102.—Böecklin, 124.—Sandro Botticelli, 128.—Du Bellay, 133.—Barbey d' Aurevilly, 133.—Maurice Barrès, 133.—Emili Boutroux, 145, 146, 148.—Llorenç Balla, 169.—Feliu Bosch, 169.—Kornelius Brizee, 178.

C

Giosuè Carducci, 52.—Victor Català, 79.—Cervantes, 87.—Carderera, 88.—Lluís G. Castellà, 89.—César, 113.—Custine, 144.—Condorcet, 115.—Corot, 123.—Joan B. Coromina, 124.—Guy de Cassagnac, 133.—Maurice Chantemps, 133.—T. Carreras i Artau, 165.—Joan Codina, 169.—Joan P. Camps, 169.—Jacques Clauzel, 177.—Gautron de Condray, 177.—Paul Cézanne, 181.

D

Dante Alighieri, 51, 64.—Doni, 61.—John Friedrich Doles, 62.—Laureà Dalmau, 92.—Rubén Darío, 97, 98.—Diderot, 115.—Charles Dumas, 133, 134.—Max Doumic, 133.—Emile Despax, 133.—Eugène Demolder, 180.

E

Espartero, 145, 148.

F

Fichte, 18.—Anatole France, 20, 37.—M. Folguera i Duran, 56.—Forkel, 58.—Frescobaldi, 58.—Frohberger, 58.—Fischer, 58.—Doctor Fargas, 85.—A. Foschini, 129.—Francesc Fuster, 169.—Joan Fuster, 169.

G

Garcilaso, 6.—Eduard Grieg, 17.—Goethe, 18, 115.—Gluck, 61.—Graun, 62.—Gottschec, 62.—Grètry, 63.—Salvador Genis, 87.—Gregori VII, 116.—Lluis de Góngora, 125.—Pierre Gilbert, 133.—Fernand Gregh, 156.—Ernest Gaubert, 177.—Greco, 181.

H

Hændel, 57.—Hasse, 58, 52.—Haydin, 58.—Victor Hugo, 63.—Homer, 63, 64, 159.—Heine, 115.

I

Vincent d' Indy, 37.

J

Jaurès, 20.—Jacobi, 101.—Jesus, 143.—William James, 147.—Joffre, 157.

K

Kant, 18.—Kerl, 58.—Johann-Ludwig Krebs, 62.

L

Lully, 62.—Lecerf de la Vieville, 61.—Wanda Landowska, 64.—François Laurentie, 133.—Josep Lotte, 133.—Longinus, 144.—R. Lull, 164, 165.—Hugues Lapaire, 177.—Legrand-Chabrier, 177.—Lluc de Leyden, 178.—Celso Lagar, 182.

LL

Joan Llimona, 42.—Lleó XIII, 116.—Lluis XIV, 116.

M

D. Marti i Julià, 13.—M. Morera i Galicia, 29.—Xavier Monsalvatje, 32.—Joan Maragall, 33, 130.—Matthesson, 57, 58, 62.—Giacomo Meyerbeer, 59.—Mozart, 59.—Marpurg, 62.—Milton, 64.—Montesquieu, 115.—Molière, 115.—Dorado Montero, 130.—M. Menéndez i Pelayo, 130, 165.—Jean Martin, 133.—Alfons Maseras, 137.—Max Müller, 147.—Maurice Maeterlinck, 157, 163.—F. Mensalvatje i Fosas, 170.—Alexandre Mercereau, 117.

N

Stasia Napierkowska, 16.—Napoleó I, 113.—Emile Nolly, 133.—Jacques Nayral, 177.

P

Francesco Petrarca, 14, 52.—Miquel de Palol, 24.—Philippe-Emmanuel, 58.—Pachelbel, 58.—Alexandre Plana, 94.—P. Prat Gaballí, 110.—Lu Pasqual, 122, 123, 124.—Ernest Psichari, 133.—Charles Perrot, 133.—Pegny, 133.—Sully Prudhomme, 133.—Poussin, 172.—J. Pérez-Jorba, 172.—Picasso, 182.

Q

Quantz, 57, 59.

R

August Rodin, 20, 27.—Carles Rahola, 20.—Santiago Rusiñol, 49.—Rust, 58.—Reinken, 58.—Rameau, 61.—Romain Rolland, 61.—Rousseau, 62, 115.—Raci-

ne, 63.—Jules Renard, 96.—E. Renan, 100, 111, 133.—Diego Ruiz, 118, 130.—Giuseppe Ravagnani, 119, 129, 130.—Frederic Rahola, 121.—Georges Rodenbach, 138.—Llorenç Riber, 167.—Esteva Renovas, 167.

S

Rafel Sanzio, 15, 52.—Strunck, 58.—Albert Schweitzer, 60.—Schiller, 115.—Joan Sacs, 148.—Albert Samain, 152.—A. R. Schneeberger, 177.—Valentine de Saint-Point, 177.

T

J. Tharrats, 5, 17.—Tolstoï, 20, 100.—Jacques Thibaud, 35.—Teleman, 57.—Tàcit, 60, 112.—Tiziano, 98.—Turgot, 115.—Terburg, 179.

U

Manuel Ugarte, 19.

V

Lleonard de Vinci, 15, 126, 128.—Virgili, 63.—Verlaine, 98.—Voltaire, 115.

W

Ricard Wagner, 58, 60, 63, 80.

X

Xenius, 181, 182.

Z

Angel Zàrraga, 128.

LAVS CATALONIA

Nou, que per la presentació gràfica podria molt bé confondre's amb «La Hoja Dominical» d'una parroquia de qualsevol poblet, i quins redactors —salvant les altes cròniques den Francesc Pujols i les belles crítiques den Romà Jori—no han passat de les migrades fronteres del *vigneta*.

En son tercer nombre es permet fer una llastimosa ironia apropòsit de l'exposició i vinguda a casa nostra del pintor Cels Lagar. Diu que ha fet mal en torbar la pau de gent que no pod capir la seva espiritualitat.

Aquests bons senyors de *Vell i Nou*, rublerts d'un estúpid *bracelionisme*, haurien de saber entre altres:

Que l'apatinada Girona ha commogut fortament al pintor salmantí i han sigut miraculosament creades algunes obres, indiscutiblement les millors de la seva darrera època. Que l'exposició Lagar no ha pas estat un èxit passatger; molts quadres són adquirits i seran ben guardats i ben gustats pels nostres col·leccionistes. Que Girona ha estudiat i fraternitzat amb l'obra d'aquest artista com avans ho féu amb el *fauve* Weber, el *passeista* Manoló i amb les novíssimes tendències de l'Henry Freymann i Mela Muter per no esmentar més noms. Que 'ls correus de París encara s'aturen a Girona i ens deixen el bagatge dels grans centres culturals. I que Ceret és més aprop, força més aprop, de nosaltres, que de «La Cantonada».

I ara, senyors de *Vell i Nou*, deixeu nos tranquils amb la nostra meravellosa Sèu i les montanyes nostres arrodonides dolçament i flairoses com el pa moresc tot just desenfornat i ambient propici per a assaborir les més grans obres, i quedeu-vos vosaltres amb l'estatua den Pitarra vetllant el somni incongruent de la vostra pedanteria.

L' eminent violinista català en Joan Massià donà un recital a la nostra ciutat el dia 23 d' abril darrer, executant d' una faició impecable, entre altres meritíssimes obres, la dificultosa *Chaconne* de J. S. Bach.

Fou una vetllada d' una tan alta espiritualitat que redimí a Girona de la variada fauna de coupletistes que l' infecten.

BIBLIOGRAFIA

PANCATALANISME, per Alfons Maseras.—Barcelona, MCMXV.

Un petit follet ha publicat l' Alfons Maseras, aquest jove català cosmopolita, qui va deixant llevors de bellesa i flors d' esquisida literatura arreu on va passant. Tal volta és l' únic literat català que ha vençut fora de Catalunya, inclús valent-se d' una llengua forastera, publicant

novel·les que 'l posen entre 'ls millors autors francesos contemporanis.

I en mig del seu triomf i de l'alta representació que dintre la nostra germana França ha lograt la seva mentalitat, en Maseras no oblida pas que és català, i més fortament que mai sent dintre 'l seu cor l'amor a la seva Patria, demostrant-ho darrerament amb la publicació de «Pancatalanisme». Ell el defineix com a tota expansió fóra dels límits històrics de Catalunya, no sols del Catalanisme sinó de totes les manifestacions vitals de nostra terra.

Dintre aquest follet, en Maseras exposa i detalla tot un programa de l'ànima catalana, indicant amb un acert admirable l'objecte, el camp d'acció, l'irradiació i atracció i els medis d'acció a l'estranger, per a imposar-nos al respecte de tot el món civilitzat.

Al felicitar coralment al seu autor, sentim un dolç agraiment envers l'amic allunyat que, des de París, dóna lliçons de Catalanisme i d'amor a Catalunya a molta gent que dintre casa nostra s'alaben estúpidament d'ignorar la nostra magnífica Llengua.—L. D.

IMPROMPTU ADVERSUS AUSTRIAM, *per* Diego Ruiz —*Bolonya, MCMXV.*

Es un bell follet, primorosament editat per la «Società Filopolemica Emiliana». Com tot lo que surt de la privilegiada ment den Diego Ruiz, té una revolucionària originalitat, i, en el cas d'aquest opuscle, una actualitat filosòfico-política, que és el seu més alt valor.

Es un cant d'odi a l'Austria, i una excitació al llatinisme, més concretat a l'Italia. «Odio a l'Austria». Es un odi d'artista. Un odi del metafísic de l'Entusiasme. Un odi de l'enamorat de la *Mater Europæorum*.

La personalitat inconfundible den Diego Ruiz s'avaïoraria més amb el present follet, si no hi trovessim algunes frases, contundentes i atrevides, massa conegudes d'altres seves obres. Exemple: «... un cinghiale addomesticato che io ho in casa, non darei il cuore di un russo, per paura che si avvelenasse». Ara és «il cuore di un russo»; avans era el cor del Poeta... Aquestes repeticions se podrien perdonar a qualsevol que no fos en Diego Ruiz.

POESÍAS EXCELSAS (BREVES) DE LOS GRANDES POETAS, *per* Ferran Maristany.
—*Barcelona, MCMXIV.*

Es un aplec de traduccions al castellà dels autors, antics i moderns, més universalment ja coneguts. El mèrit principal de l'obra estriba en la selecció, no ja dels autors, sinó també de les poesies a traduir de quiscun d'ells: aixís és una bona antologia, encara que la perjudica la varietat de temps i literatures que l'integren. En quant a la part literària de les traduccions, totes són discretament fetes però en moltes podria aplicar-s'hi la crítica general que féu Cervantes de les traduccions al nomenar-les tapiços al revés.

